

STORTINGET

Innst. 176 L

(2019–2020)

Innstilling til Stortinget
fra transport- og kommunikasjonskomiteen

Prop. 30 L (2019–2020)

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Endringer i vegtrafikkloven (opplæring)

Til Stortinget

Sammendrag

Samferdselsdepartementet foreslår i proposisjonen flere endringer i vegtrafikkloven. Forslagene gjelder endringer i reglene om førerkortrettet opplæring, yrkessjåføropplæring og opplæring av utrykningsførere.

Formålet med endringene er blant annet å sikre tydeligere lovhjemler for dagens forskriftsreguleringer knyttet til godkjenning og tilsyn.

Det foreslås videre å etablere hjemmel for enkelte nye forskriftsreguleringer.

Videre foreslås enkelte endringer i bestemmelsene om øvingskjøring, blant annet en hjemmel for å kunne stille krav til elev og ledsager. Krav til ledsager, for eksempel om registrering, vil kunne bidra til å bevisstgjøre vedkommende sin rolle og sitt ansvar samt bidra til å forhindre at ulovlig opplæringsvirksomhet mot vederlag kamoufleres som privat øvingskjøring.

Hjemmelen for dagens tilsynsreaksjoner gjøres tydeligere ved denne lovendringen. I tillegg foreslås det en hjemmel for å innføre tilsynsreaksjonen tvangsmulkt.

Det foreslås også en hjemmel for å innføre godkjennings- og tilsynsgebyr, slik det er gjort på lignende områder i vegtrafikkloven.

Tilsvarende endringer foreslås for yrkessjåføropplæring og opplæring av utrykningsførere så langt det passer.

Lovforslaget ble sendt på høring til en rekke instanser. I proposisjonen gjør departementet rede for høringsinstansenes uttalelser om de enkelte delene av forslaget, og gir sin vurdering av disse. Departementet gjør også rede for de økonomiske og administrative konsekvensene av lovforslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Øystein Langholm Hansen, Kirsti Leirtrø, Sverre Myrli og Ingalill Olsen, fra Høyre, Solveig Sundbø Abrahamsen, Jonny Finstad, Nils Aage Jegstad og lederen Helge Orten, fra Fremskrittspartiet, Bård Høksrud, Tor André Johnsen og Morten Stordalen, fra Senterpartiet, Bengt Fasteraune og Siv Mossleth, fra Sosialistisk Venstreparti, Arne Nævra, og fra Venstre, Jon Gunnes, viser til at Samferdselsdepartementet i denne proposisjonen foreslår flere endringer i lov 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk (vegtrafikkloven). Forslagene gjelder endringer i reglene om førerkortrettet opplæring, yrkessjåføropplæring og opplæring av utrykningsførere.

Komiteen merker seg at formålet med endringene er blant annet å sikre tydeligere lovhjemler for dagens forskriftsreguleringer knyttet til godkjenning og tilsyn. Behovet for en tydeliggjøring av hjemmelsbestemmelsene på området er blant annet påpekt av Sivilombudsmannen. Komiteen merker seg at det videre foreslås å etablere hjemmel for enkelte nye forskriftsreguleringer. Disse skal bidra til å sikre at føreropplæringen har god kvalitet og at tilsynsmyndighetene har de rette virkemidlene for å reagere mot brudd på regelver-

ket, også mot ulovlig trafikkopplæringsvirksomhet. Det overordnede formålet med disse endringene er å styrke trafikkikkerheten. Endringene vil videre gi en bedre sammenheng med lignende godkjennings- og tilsynsregler på andre områder innenfor vegtrafikklovgivningen.

Komiteen merker seg at det foreslås enkelte endringer i bestemmelsene om øvingskjøring, blant annet en hjemmel for å kunne stille krav til elev og ledsager. Krav til ledsager, for eksempel om registrering, vil kunne bidra til å bevisstgjøre vedkommendes rolle og ansvar samt bidra til å forhindre at ulovlig opplæringsvirksomhet mot vederlag kamoufleres som privat øvingskjøring.

Komiteen merker seg at endringene åpner for å stille krav om etterutdanning og regodkjenning av utdanningspersonell og faglige ledere. Innenfor trafikk-skolebransjen er det i dag stor forskjell på kompetansen både hos de faglige lederne og trafikklærerne. Dette skyldes delvis at de er utdannet på forskjellig tidspunkt med ulike kompetansekrav, og delvis at enkelte selv har sørget for å oppdatere egen kompetanse. Komiteen merker seg at dagens forskrifter stiller krav om faglig utvikling hos undervisningspersonell samt krav om etterutdanning for å undervise i enkelte klasser. Det er imidlertid ikke et generelt krav om etterutdanning for alle trafikklærere i dag.

Komiteen merker seg at forslaget sikrer klar hjemmel for å fastsette nye forskriftsreguleringer om periodisk etterutdanning av trafikklærere og faglige ledere, strengere kompetansekrav til faglige ledere/trafikklærere som skal utføre særlig krevende oppgaver (som der den faglige lederen skal bidra i utdanningen av nye trafikklærere), samt krav til kursarrangør.

Komiteen merker seg at hjemmelen for dagens tilsynsreaksjoner gjøres tydeligere ved denne lovendringen. I tillegg foreslås det en hjemmel for å innføre tilsynsreaksjonen tvangsmulkt. Tvangsmulkt kan være aktuelt der det avdekkes avvik og gis pålegg om retting, men hvor forholdet ikke rettes innen fristen. Det kan da for eksempel treffes et vedtak om at en bestemt sum betales jevnlig fra forholdet skulle vært rettet og frem til det rettsstridige forholdet opphører. Denne reaksjonen kan også brukes mot de som driver ulovlig virksomhet.

Komiteen merker seg også at det foreslås en hjemmel for å innføre godkjennings- og tilsynsgebyr, slik det er gjort på lignende områder i vegtrafikkloven. Tilsvarende endringer foreslås for yrkessjåføropplæring og opplæring av utrykningsførere så langt det passer.

Komiteen mener en god føreropplæring skal være forebyggende og bidra til å nå nullvisjonen for hardt skadde og drepte i trafikken. Komiteen mener det er riktig å sikre tydeligere lovhjemler for dagens forskriftsreguleringer knyttet til godkjenning og tilsyn.

Videre vil komiteen påpeke at det å innføre krav til registrering, kurs eller veiledning for ledsager vil kun-

ne gi kjøreelever mindre mengdetrening, bli mer byråkratisk og dermed ikke virke etter hensikten.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, viser til at det i proposisjonen åpnes for en hjemmel for å kunne stille krav til ledsager, for eksempel om registrering. Dette er for å forhindre at ulovlig opplæringsvirksomhet mot vederlag kamoufleres som privat øvelseskjøring. Flertallet vil understreke at kravet til registrering i tilfelle må gjøres så enkelt som overhodet mulig for ledsagerne. Flertallet forventer at en slik løsning blir digital, for eksempel på «Din side» på vegvesen.no eller via en brukervennlig og enkel mobilapplikasjon. Registreringsløsningen må legges opp på en slik måte at den oppleves som enkel og relevant.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at en slik registreringsplikt ikke alene vil bidra til å forhindre at aktører driver ulovlig opplæringsvirksomhet. Da må det andre virkemidler til.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet mener trafikkikkerhetsarbeidet er en viktig del av samferdselspolitikken. En nullvisjon om ingen drepte eller hardt skadde i vegtrafikken er en av hovedprioriteringene. Disse medlemmer viser til at flere høringsinstanser påpeker at lovendringen vil føre til økonomiske konsekvenser knyttet til etterutdanning, men at betydningen først kan vurderes når kravene blir utformet detaljert i forskriftsrunden. Disse medlemmer vil påpeke at forskriftene må utformes på en måte som ikke gir utilbørlige ulemper for mindre opplæringsinstitusjoner med få ansatte.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen viser til proposisjonen og sine merknader og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i vegtrafikkloven (opplæring)

I

I lov 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk gjøres følgende endringer:

§ 26 skal lyde:

§ 26 *Øvingskjøring.*

Øvingskjøring må ikke være til fare eller unødige ulemper. Politiet kan av hensyn til trafikkforholdene forby eller begrense øvingskjøring på bestemte steder og til bestemte tider.

Øvingskjøring med motorvogn må ikke finne sted tidligere enn to år før det tidspunkt da eleven etter sin alder kan få førerett for vedkommende motorvogngruppe. Er øvingskjøringen ledd i føreropplæring mot vederlag, kan den bare finne sted når det brukes godkjent lærevogn og eleven ledsages i vognen av godkjent lærer *tilknyttet lovlig opplæringsinstitusjon*. I andre tilfeller må eleven ledsages i motorvognen av person som har fylt 25 år og har gyldig førerett for vedkommende motorvogngruppe og har hatt slik førerett uavbrutt i minst *de siste fem år*.

Obligatorisk sikkerhetskurs på bane kan bare gjennomføres på øvingsbaner som er særskilt godkjent av *Statens vegvesen*.

Ved øvingskjøring anses lærer eller ledsager som fører av motorvognen. Det som er bestemt i eller i medhold av kap. II og §§ 21, 22 og 22 a), samt helsekrav gitt i eller i medhold av § 24, gjelder likevel også for eleven.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om øvingskjøring, fastsette tilleggskrav for øvingskjøring med visse motorvogner og stille krav til elev og ledsager. Departementet kan i forskrift fastsette unntak fra kravene i andre ledd andre og tredje punktum og fjerde ledd andre punktum. Departementet kan fastsette strengere alderskrav for øvingskjøring for visse motorvogngrupper.

§ 27 skal lyde:

§ 27 *Opplæringsinstitusjoner for førerkortrettet opplæring m.m.*

Førerkortrettet opplæring mot vederlag kan bare gis av offentlig skoleverk og godkjente virksomheter med godkjente trafikklærere og godkjent faglig leder. Den som skal godkjennes som trafikklærer, må fremlegge ordinær politiattest som viser at vedkommende er skikket til oppgaven.

Departementet kan i forskrift:

- a) *gi regler om godkjenning og drift av virksomheter etter første ledd, gjøre unntak fra kravet om godkjenning etter første ledd og gi nærmere regler om gjennomføringen av førerkortrettet opplæring, herunder sette begrensninger for hvilke klasser og emner det kan gis opplæring innenfor,*
- b) *stille krav til den som skal gi opplæring mot vederlag og faglig ansvarlig, herunder vilkår for godkjenningen, krav til alder, utdanning, førerkort, edruelighet og helse, tilleggskrav for undervisning i visse klasser, emner eller visse oppgaver, krav til regodkjenning og etterutdanning samt fastsette overgangsordninger,*
- c) *gi regler om tilsyn med godkjenningspliktig opplæring, herunder krav til tilsynsmyndigheten og tilsynspersonell samt tilsynsmyndighetens plikt til å medvirke,*
- d) *gi regler om pålegg om retting og stans av virksomheten, advarsel og tilbakekall av godkjenningen, tvangsmulkt og om avbrytelse og underkjenning av*

opplæring, herunder at undervisning i offentlig skoleverk kan avbrytes og underkjennes,
e) *gi regler om gebyr for godkjenning og tilsyn.*

§ 29 overskriften skal lyde:

§ 29 *Kvalifikasjonskrav til yrkessjåfører m.m.*

§ 29 andre og nytt tredje ledd skal lyde:

Opplæring med sikte på å erverve eller fornye retten til mot vederlag å utføre person- eller godstransport med motorvogn på veg åpen for alminnelig trafikk, kan bare gis av offentlig skoleverk og godkjente læresteder med godkjent utdanningspersonell og undervisningsansvarlig.

Departementet kan i forskrift:

- a) *gi regler om godkjenning og drift av virksomheter etter andre ledd, fastsette begrensninger i retten til drift, gjøre unntak fra kravet til godkjenning etter andre ledd samt regulere gjennomføringen av opplæringen,*
- b) *gi regler om grunn- og etterutdanning, prøver, gebyr for prøver og krav til bevis,*
- c) *stille krav til den som skal gi yrkessjåfør opplæring, og til undervisningsansvarlig, herunder vilkår for godkjenningen, utdanning, førerett og erfaring for å inneha slike godkjenninger, krav om etterutdanning og regodkjenning samt fastsette overgangsordninger,*
- d) *gi regler om tilsyn med godkjenningspliktig opplæring, herunder krav til tilsynsmyndigheten og tilsynspersonell samt tilsynsmyndighetens plikt til å medvirke,*
- e) *gi regler om pålegg om retting og stans av virksomheten, advarsel og tilbakekall av godkjenningen, tvangsmulkt og om avbrytelse og underkjenning av opplæring, herunder at undervisning i offentlig skoleverk kan avbrytes og underkjennes,*
- f) *gi regler om gebyr for godkjenning og tilsyn.*

Ny § 29 a skal lyde:

§ 29 a *Opplæringsinstitusjoner for fører av utrykningskjøretøy m.m.*

Opplæring med sikte på å erverve kompetansebevis for utrykningskjøring kan bare gis av Politihøgskolen og godkjente kursarrangører med godkjent utrykningsinstruktør og undervisningsansvarlig.

Departementet kan i forskrift:

- a) *gi regler for godkjenning og drift av opplæringsinstitusjoner etter første ledd, fastsette begrensninger i retten til drift, gjøre unntak fra kravet til godkjenning etter første ledd samt regulere gjennomføringen av opplæringen,*
- b) *stille krav til utrykningsinstruktøren og undervisningsansvarlig, herunder vilkår for godkjenningen, utdanning, førerett og erfaring for å inneha slik godkjenning, krav om etterutdanning og regodkjenning samt fastsette overgangsordninger,*

- c) *gi regler om tilsyn med godkjenningspliktig opplæring, herunder krav til tilsynsmyndigheten og tilsynspersonell samt tilsynssubjektets plikt til å medvirke,*
- d) *gi regler om pålegg om retting og stans av virksomheten, advarsel og tilbakekall av godkjenningen, tvangsmulkt og om avbrytelse og underkjenning av*
- opplæring, herunder at undervisning i offentlig skoleverk kan avbrytes og underkjennes,*
- e) *gi regler om gebyr for godkjenning og tilsyn.*

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

Oslo, i transport- og kommunikasjonskomiteen, den 3. mars 2020

Helge Orten

leder

Solveig Sundbø Abrahamsen

ordfører